

Bijlage – voortgang onderhandelingen initiatiefvoorstel inzake EU-Kiesakte

Conform de vastgestelde afspraken informeer ik u over de voortgang van de onderhandelingen over de Europese Kiesakte.¹ Dit aanvullend op eerdere momenten waarop u bent geïnformeerd over de voortgang op dit dossier.²

Nederland heeft in de onderhandelingen in Raadsverband geïntervenieerd conform het kabinetsstandpunt en de uitkomst van het debat met uw Kamer hierover op 21 juni 2022.³ De Europese Kiesakte staat nog als discussiepunt geagendeerd in de Raad. Er is op korte termijn geen besluitvorming voorzien.

Op 15 november 2023 stond de Kiesakte geagendeerd voor de Raad Algemene Zaken (RAZ) in Brussel. In de hoop de uiteenlopende posities van de lidstaten over de Europese Kiesakte te overbruggen, informeerde het voorzitterschap naar de bereidheid onder de lidstaten om de discussie hierover te continueren. Daarnaast werden lidstaten bevroegd naar hun standpunten over transnationale kieslijsten en een EU-breed kiesdistrict. De overgrote meerderheid van de lidstaten bleek nog altijd geen voorstander te zijn van deze voorstellen. Ook deden verschillende lidstaten een oproep om de Kiesakte uit 2018 eerst in werking te laten treden. Wel is er bereidheid om door te spreken over niet-contentieuze onderdelen van het voorstel, zoals het tegengaan van dubbele stemmen en de toegankelijkheid van stemmen voor mindervalide stemgerechtigden. Het voorzitterschap concludeerde dan ook dat deze onderwerpen op technisch niveau verder worden besproken. Zelfs als er al overeenstemming zou worden bereikt over de voorgestelde herziening van de Kiesakte, dan is de verwachting dat deze niet uitgevoerd kan worden voor de Europese verkiezingen van 6-9 juni 2024 gezien de vereiste goedkeuring door de lidstaten. Nederland reageerde tijdens de RAZ conform het kabinetsstandpunt en gaf aan geen voorstander te zijn van de invoering van transnationale kieslijsten (in lijn met de aangenomen motie van het lid Strolenberg c.s.) en een EU-breed kiesdistrict.⁴ Omdat het kabinet waarde hecht aan de vergroting van de democratische legitimiteit van de EU middels dit initiatiefvoorstel, sprak Nederland steun uit voor de voortzetting van de discussie.

Deze voortzetting vond in december 2023 plaats in de Raadswerkroep Algemene Zaken (GAG). Er is gesproken over de voorstellen over het verbod op dubbel stemmen en de toegankelijkheid van stemmen voor mindervalide stemgerechtigden. Nederland heeft geïntervenieerd conform het kabinetsstandpunt. Wat betreft het verbod op dubbel stemmen – als voorgesteld in artikelen 4.2 en 4.3 van het initiatiefvoorstel van het Europees Parlement – heeft Nederland geen bezwaren. Nederland heeft dubbelstemmen bij de Europese verkiezingen al strafbaar gesteld (artikel Z8a Kieswet). Nederland kijkt kritisch naar artikel 7 van het initiatiefvoorstel van het Europees Parlement over toegankelijk stemmen. Als aangegeven in het kabinetsstandpunt strookt het voorstel van het Europees Parlement niet geheel met de Nederlandse Kieswet (zoals die momenteel in voorbereiding is). Daarnaast behoeft de wijze waarop het stemrecht kan worden uitgeoefend, en wat daarin een passende regeling is, naar de opvatting van het kabinet geen uniforme regeling op EU niveau. Dit kan het beste zelfstandig door de lidstaten worden geregeld zodat dit bovendien ook voor alle (in een lidstaat gehouden) verkiezingen gelijk kan lopen. Dit bevordert de uniformiteit en begrijpelijkheid van het verkiezingsproces voor de kiezers.

Op basis van de discussie is het aan het Belgische voorzitterschap om de volgende stappen in het proces te bepalen. Op dit moment is niet duidelijk of en wanneer het nieuwe voorzitterschap dit onderwerp agendeert. De Raad besluit in dit dossier met unanimiteit. Ook moeten de lidstaten afzonderlijk goedkeuring geven overeenkomstig nationale grondwettelijke bepalingen. Gezien dit proces, en de bestaande bezwaren van lidstaten, lijkt het dus niet realistisch dat een nieuwe Kiesakte er voor de Europees Parlementsverkiezingen van 2024 is.

¹ Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 3

² Kamerstukken II 2023/24, 22112, nr. 3830

³ Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 2

⁴ Kamerstukken II 2021/22, 36104, nr. 2 en nr. 6